

Takım Sporlarında Görev Yapan Sporcuların Antrenörleri ile İlgili Karizmatik Liderlik Algılarının Değerlendirilmesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Takım Sporlarında Görev Yapan Sporcuların Antrenörleri ile İlgili Karizmatik Liderlik Algılarının Değerlendirilmesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31330>

Özet

Takım Sporlarında Görev Yapan Sporcuların Antrenörleri ile İlgili Karizmatik Liderlik Algılarının Değerlendirilmesi Ölçeği, sporcuların antrenörlerinin sergilediği **karizmatik liderlik** özelliklerini nasıl algıladıkları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle takım sporları bağlamında, antrenörlerin **liderlik** davranışlarının alt boyutlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi hedefler. Ölçek geliştirme çalışması, 2013 yılında Veli Onur Çelik tarafından yapılmış ve geçerlik ile güvenilirlik analizleri basketbol branşında görev yapan sporcular üzerinden gerçekleştirilmiştir. Toplam 35 maddeden oluşan bu araç, spor psikolojisi ve spor yönetimi alanlarında antrenör-sporcu ilişkilerini ve liderlik etkileşimlerini incelemek için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Karizmatik Liderlik, Antrenör Algısı, Spor Psikolojisi, Takım Sporları, Ölçek Geliştirme, Basketbol, Liderlik Algısı.

Yazarlar

Veli Onur Çelik

Amaç

Ölçeğin temel amacı, takım sporlarında aktif olarak görev alan sporcuların, kendi antrenörlerine yönelik **karizmatik liderlik** algılarının güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçülecek bir enstrüman geliştirmektir. Sporcuların antrenörlerinin davranışlarının (motivasyon, güven, etkileycilik, sıra dışı kişilik vb.) nasıl yorumlandığını belirlemek, spor ortamındaki liderlik stillerinin etkinliğini anlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Bu çalışmada, sporcuların gözünden antrenörlerinin karizmatik özelliklerini derinlemesine inceleyerek, spor bilimleri literatürüne özgün bir katkı sunmayı amaçlanmıştır. Geliştirilen bu ölçek sayesinde, antrenörlük eğitim programlarının ve performans değerlendirmelerinin daha nesnel verilere dayandırılması hedeflenmiştir.

Yapı

Ölçek, antrenörlerin karizmatik liderlik özelliklerini ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Yapılan **faktör analizi** sonucunda, ölçeğin toplam 35 maddesi 10 farklı alt boyutta toplanmıştır. Bu alt boyutlar, karizmatik liderliğin çeşitli yönlerini temsil ederek, algının karmaşık yapısını yansıtmaktadır.

Ölçeğin tanımlanan on altı boyutu şunlardır:

Oyuncuların İhtiyaçlarına Gösterilen İlgisi: Sporcuların kişisel ve profesyonel gelişimlerine verilen destek.

Antrenöre Duyulan Güven: Sporcuların antrenörün yeteneklerine ve niyetine duyduğu inanç.

Antipatik (Negatif) Algı: Antrenörün olumsuz veya itici olarak algılanan özellikleri.

Etkileycilik (Çekicilik): Antrenörün sporcular üzerindeki pozitif etki yaratma yeteneği.

Sıra dışı Kişilik Yapısı: Antrenörün alışılmadık dikkat çekici karakter özellikleri.

Motive Etme: Antrenörün sporcuları teşvik etme ve hedeflere yönlendirme becerisi.

Etkili Konuşma Becerisi: Antrenörün açık, ikna edici ve ilham verici iletişim yeteneği.

Sıra dışı Fiziksel Görünüşü: Antrenörün fiziksel özelliklerinin karizmaya katkısı.

Risk Alma: Antrenörün stratejik veya kişisel riskler alma eğilimi.

Değerlerine Sahip Çıkma: Antrenörün etik ve ahlaki değerlere bağlılığı ve bunları savunması.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerde, örneklem büyüklüğünün **faktör analizi** için uygunluğu değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (**KMO**) değeri 0,775 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, örneklem büyüklüğünün ve verilerin faktörleştirilebilirliğinin yeterli olduğunu açıkça göstermektedir.

Veri setinin çok değişkenli normal dağılımdan farklı olup olmadığını ve faktör analizine uygunluğunu belirleyen **Bartlett's Sphericity testi** sonuçları ise $\chi^2 = 2909,419$ ve $p < 0.001$ olarak bulunmuştur. Bu istatistiksel sonuçlar, korelasyon matrisinin birim matristen anlamlı derecede farklı olduğunu, dolayısıyla verilerin faktör analizine uygun olduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğunu teyit etmektedir.

Güvenilirlik

Ölçeğin içsel tutarlılığının belirlenmesi amacıyla **Cronbach Alpha testi** uygulanmıştır. Toplam ölçek için hesaplanan alfa katsayısı değeri 0,955 gibi oldukça yüksek bir seviyede bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin genel olarak mükemmel bir içsel tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin oluşturan 10 alt boyutun her biri için ayrı ayrı **Cronbach Alpha** değerleri hesaplanmıştır. Bu boyutların güvenilirlik katsayıları 0,681 ile 0,873 arasında değişmektedir. Bu bulgular, ölçeğin sadece bütün olarak değil, aynı zamanda alt boyutlar düzeyinde de yüksek düzeyde güvenilir olduğunu ve ölçülen yapıyı tutarlı bir şekilde temsil ettiğini kanıtlamaktadır.

Oyuncuların İhtiyaçlarına Gösterilen İlgisi: ,821

Antrenöre Duyulan Güven: ,772

Antipatik (Negatif) Algı: ,873

Etkileyicilik (Çekicilik): ,735

Sıra dışılık Kişilik Yapısı: ,848

Motive Etme: ,832

Etkili Konuşma Becerisi: ,765

Sıradışı Fiziksel Görünüşü: ,779

Risk Alma: ,683

Değerlerine Sahip Çıkma: ,681

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde, veri yapısının çok boyutluluğunu ve faktörleştirilebilirliğini incelemek için açılmaya çalışılan **faktör analizi** kullanılmıştır. Yapılan analizde, örneklem verilerinin faktör analizine uygunluğunu gösteren **KMO değeri** 0,775 olarak tespit edilmiştir. KMO değerinin 0,70'in üzerinde olması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ve değişkenler arasında anlamlı korelasyonlar bulunduğunu belirtir.

Ayrıca, korelasyon matrisinin kimlik matrisine eşit olup olmadığını test eden Bartlett's Sphericity testi, $p < 0.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 2909,419$). Bu sonuç, değişkenlerin birbirinden bağımsız olmadığını ve ortak faktörlerin varlığını kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Faktör analizi, ölçeğin karizmatik liderlik algısını 10 farklı boyutta ölçen sağlam bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği. Ölçek toplam 35 maddeden oluşmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Takım sporlarında (Örneklemede Basketbol) aktif görev yapan sporcular.

Yaş Grubu: Çalınmadaki belirtilmemiştir, ancak aktif sporcuları kapsamaktadır.

Popülasyon Detayları: Ölçek geliştirme ve doğrulama çalışması, özellikle basketbol branşında görev yapan sporcular üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Ölçek, sporcuların antrenörlerinin karizmatik özelliklerine ne ölçüde katıldıklarını ölçen 4'lü Likert tipi bir derecelendirme kullanır.

Derecelendirme:

Kesinlikle Katılmıyorum = 1

Katılmıyorum = 2

Katılıyorum = 3

Kesinlikle Katılıyorum = 4

Anahtar Kelimeler

Sporcu Algısı, Antrenör Liderliği, **Güvenilirlik**, **Geçerlik**, Psikometrik Özellikler, Takım Dinamikleri, Veli Onur Çelik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: onurcelik@anadolu.edu.tr

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Özinler & Ücret ve Test Yeri

Yayın Yeri: 2013

Özinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımlar için yazarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [takim-sporlarında-gorev-yapan-sporcularin-antrenorleri-ile-ilgili-karizmatik-liderlik-algilarinin.pdf](#)

Referanslar

Çelik, V. O. (2013). Takım sporlarında görev yapan sporcuların antrenörleri ile ilgili karizmatik liderlik algıların değerlendirilmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması: Basketbol branşı örneği. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2), 16-45.

Özelerin Takım Sporlarında Görev Yapan Sporcuların Antrenörleri ile İlgili Karizmatik Liderlik Algıların Değerlendirilmesi Ölçeği

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Toplam madde sayısı 35'tir.

Örnek Maddeler:

Antrenörüm gelecekle ilgili planlarında bana yardımcı olur.

Antrenörüm sahada ne yaparsam yapayım, kenarda beni destekler.

Antrenörüm çoğu insan tarafından kendini beşenmiş olarak nitelendirilir.

Antrenörüm sahip olduğu değerler ile bana göre ortalama biri olarak nitelendirilemez.

ARABPSYCHOLOGY.COM